

М-р Илија Јованов¹

**ЗАКОНСКА ДОСЛЕДНОСТ ПРИ ПРЕЗЕМАЊЕТО НА ИСТРАЖНИТЕ
ДЕЈСТВИЈА КАКО ПРЕДУСЛОВ ЗА УСПЕШНО ВОДЕЊЕ НА КРИВИЧНАТА
ПОСТАПКА**

1.04 Стручна статија

УДК: 347.96:077]:343.132(497.7)

Апстракт

Во текот на спроведувањето на истрагата, но и во текот на целата кривична постапка, јавниот обвинител е должен објективно и законски да го истражува кривично-правниот настан кој е предмет на соодветно обвинение. Според Законот за кривична постапка, јавниот обвинител е странка во кривичната постапка, при што има тенденција да ја потврди тезата зад која стои со одлуката да поведе истрага против осомничено лице, односно негова должност е да докаже дека осомничениот го сторил кривичното дело за кое е обвинет. Во тој поглед, почитувајќи го принципот на еднаквост на оружјата, Законот за кривична постапка пропишува дека од почетокот на извршувањето на својата должност и бранителот може да презема соодветни дејствија и да собира докази во корист на одбраната, односно на неговиот клиент, за да ја побие тезата на јавниот обвинител дека обвинетиот го сторил кривичното дело.

Клучни зборови: истрага, истражни дејствија, кривична постапка, јавен обвинител.

¹ Авторот е магистер на правни науки од областа на казненото право и магистер на безбедносни науки. Е-mail: ilija_jovanov@yahoo.com

ВОВЕД

Предистражната постапка, како фаза од кривичната постапка, всушност е составена од два дела, нераскинливо поврзани помеѓу себе, и тоа: полициски извиди и претходно прибирање известувања од страна на јавниот обвинител.

Истражната постапка, наједноставно кажано, претставува надоврзување и продолжување на сето претходно постапување на јавниот обвинител, се разбира, доколку јавниот обвинител оцени дека почетните основи на сомневање дека е сторено кривично дело прераснат во основано сомневање дека определено (конкретно) лице сторило кривично дело.

Ценејќи го суштински ЗКП, можеме да увидиме дека всушност целата претходна постапка претставува една целина, без оглед на тоа што истата е поделена на две фази, односно на предистражна и на истражна постапка.

Ваквата реформа на претходната постапка се засноваше врз уверувањето дека не е потребно за доразјаснување на овие сомневања да се вклучува судот како истражувач, бидејќи со тоа се губи и на време и на непристрасната положба на судот. Барањата пак за едно правично судење бараат доказите да се изведуваат на судењето со можност за една контрадикторна јавна расправа во која странките непосредно ќе ги изведат пред судот, а нивната веродостојност ќе се тестира со вкрстено испрашување.²

1. Концептот на истражната постапка според ЗКП

Новиот концепт на истражната постапка наметна определени дилеми и во делот на законската регулатива на доказните средства и тоа, пред сè, во врска со сослушување на сведоците и во делот кој се однесува на испитување на осомничениот. Ова не е само

² Тромбева М., Јанкуловска П. и Денковска М. (2013). Истражна постапка – прирачник. Скопје: OSCE, Академија за судии и јавни обвинители, стр.6.

номо-техничко прашање, туку се работи за сосема различен концепт од сегашниот, со уредување на доказните дејствија во посебна глава, а не во истрагата.³

Истражната постапка се поведува против определено лице кога постои основано сомневање дека сторило кривично дело за кое се гони по службена должност или по предлог.

Во Законот за кривичната постапка⁴, истражната постапка е статуирана во Глава XXI. Истражната постапка се поведува против определено лице кога постои основано сомневање дека сторило кривично дело за кое се гони по службена должност или по предлог. Истражната постапка ја спроведува надлежниот јавен обвинител, при што на располагање ја има правосудната полиција. Иницијален акт за спроведување на истражна постапка е наредбата која ја донесува јавниот обвинител. Наредбата за спроведување на истражна постапка содржи лични податоци на осомничениот, опис и правна квалификација на делото. Во наредбата за спроведување на истражна постапка, јавниот обвинител одредува да се извидат определени околности, да се преземат определени истражни дејствија и за одредени прашања да се испитаат определени лица. Пред да ја донесе наредбата за спроведување истражна постапка, јавниот обвинител може да го испита лицето против кое се бара спроведување на истражната постапка.

За време на траењето на истражната постапка јавниот обвинител е должен да собира докази кои одат како на товар на осомничениот, така и во негов прилог. Воедно, во текот на истражната постапка осомничениот, неговиот бранител и оштетениот можат да му даваат предлози на јавниот обвинител за преземање на определени дејствија и за остварување на своите права.

Се разбира дека целта на истражната постапка е да се соберат доволно докази со кои на главната расправа ќе се докаже кривичната одговорност на обвинетиот. Треба да се нагласи дека не само што судот сега нема да носи дел од товарот на докажување, туку има преклузија и на предлагањето докази. Имено, на самото судење нови докази може да се предложат само исклучително.⁵

2. Законска нормираност на истражните дејствија во ЗКП

³ Бужаровска Г., Ре Д. и Карнарас М. Г. (2010). Истражни дејствија: прирачник за практичари. Скопје: OSCE, стр.27.

⁴ Закон за кривичната постапка (Службен весник на Република Македонија бр.150/10).

⁵ Тромбева М., Јанкуловска П. и Денковска М. (2013). Истражна постапка – прирачник. Скопје: OSCE, Академија за судии и јавни обвинители, стр.9.

Во текот на истражната постапка, јавниот обвинител може, согласно член 295 од Законот за кривична постапка, да ги презема следниве истражни дејствија:

- претрес;
- привремено обезбедување и одземање на предмети или имот;
- испитување на осомничениот;
- испитување на сведоци;
- определување вештачење;
- увид и реконструкција и
- посебни истражни мерки.

Истражни дејствија може да се преземат и пред поведувањето на истражната постапка доколку постои опасност од одлагање, под услови и во постапка уредени согласно ЗКП.

2.1. Претрес

Претресот е важна казнено-процесна дејност која најчесто се врши во текот на истражната постапка или како истражна работа преземена во предказнената (полициската) постапка. Претрес е дејствие на истражување на простории, лица и предмети под услови и на начин пропишан со закон.⁶

Во ЗКП, предвидени се повеќе видови на претрес, и тоа: претрес на дом и други простории; претрес на превозни средства, отровни, лесно запаливи и слични предмети или средства; претрес на компјутерски систем; претрес на подвижни предмети и претрес на лице, а притоа во законот се прецизирани и условите под кои се врши самиот претрес.

Тактиката на вршење на претрес се усогласува со правилата на криминалистиката во најпогоден момент кога бараните лица, докази и предмети можат да се најдат во просторот кој се истражува. Постигнувањето на целта на вршењето на претрес е можна само со ефикасна примена на основните начела на криминалистичкото делување, особено начела на оперативност и брзина на делувањето, начела на методичност, начела на темелност и упорност. Тоа значи дека секој претрес треба да се врши грижливо, дискретно, методички, темелно, со разумна упорност, бидејќи е во прашање сложен процес на вршење на претрес.⁷

⁶ Буцакоски С. (2012). Казнено-процесно право (авторизирани предавања). Скопје, стр.139.

⁷ Ibid.

Претресот се извршува врз основа на писмена и образложена судска наредба издадена по барање на јавниот обвинител или на барање на правосудната полиција која добила одобрение од јавниот обвинител. Кога постои опасност од одлагање, барањето за издавање на наредба за претрес може да се поднесе и во усна форма, односно може да му се соопшти на судијата на претходната постапка и по телефон, радио-врска или преку друго средство за електронска комуникација (член 187 од ЗКП). Во однос на времето на извршување на наредбата за претрес, предвидено е дека наредбата се извршува во било кој ден од седмицата, но и дека мора да се изврши во рок од 15 дена од денот на нејзиното издавање. По истекот на овој рок, наредбата без одлагање мора да му се врати на судот за да ја поништи. Претресот се врши во временскиот период од 05:00 часот до 21:00 часот.

2.2. Привремено обезбедување и одземање на предмети или имот

Привременото обезбедување и одземање на предмети, исто така, се истражни дејствија со кои се собираат докази и предмети кои служат за утврдување на факти или се потребни за водење на кривичната постапка. Овие дејствија во себе содржат мерка на процесна присилба со која се постигнуваат повеќе цели:

- се обезбедуваат докази потребни за водење на кривичната постапка;
- се гарантира сигурноста на луѓето во случаите кога се одземаат опасни предмети со кои можат да се извршат кривични дела;
- се обезбедува поголема ефикасност во спроведување на кривичната постапка и спречување на криминалот.⁸

Кога станува збор за привремено одземање на предмети, во предвид се земаат предметите кои според одредбите на Кривичниот законик задолжително треба да се одземат, како и предметите кои можат да послужат како доказ во натамошниот тек на кривичната постапка.

Привремено обезбедување и одземање на предмети или имот, согласно законот, се презема врз основа на судска наредба. Овластени предлагачи за издавање на ваква наредба се јавниот обвинител или правосудната полиција која добила одобрение од јавниот обвинител. Доколку постои опасност од одлагање, законот предвидува привремено одземање на предмети без судска наредба.

⁸ Тромбева М., Јанкуловска П. и Денковска М. (2013). Истражна постапка – прирачник. Скопје: OSCE, Академија за судии и јавни обвинители, стр.26.

Не е спорно дека станува збор за многу специфична мерка со која се навлегува во приватноста на луѓето и почитувањето на правото за слобода за допишување и неповредливоста на тајноста на писмата и средства за комуникација кои се предвидени со членот 8 од Европската конвенција за заштита на човековите права и слободи.⁹

2.3. Испитување на осомничениот

Пред секое испитување обвинетиот задолжително ќе се информира и поучи за следново: зошто се обвинува и кои се основите на сомневањето што стојат против него; дека не е должен да ја изнесе својата одбрана, ниту да одговара на поставените прашања, но доколку даде изјава таа може да се користи во постапката против него; дека може да земе бранител по свој избор со кого може насамо да се советува и кој може да присуствува на испитувањето; дека може да се изјасни за делото кое му се става на товар и да ги изнесе сите факти и докази кои му одат во полза; дека има право на увид во списите и да ги разгледува предметите кои се одземени; дека има право на бесплатна помош на преведувач, односно толкувач ако не го разбира или зборува јазикот кој се користи при испитувањето и дека има право на преглед од лекар при потреба од медицински третман или заради утврдување на евентуални полициски пречекорувања. Ваквата поука е внесена во македонскиот ЗКП, по препорака на Комитетот за превенција од тортура на Советот на Европа, поради зачестените случаи на полициска тортура.

Обвинетиот, се разбира, може доброволно да се откаже од некое од наведените права, но неговото испитување не може да започне доколку изјавата дека се откажува од некое од правата не се забележи на писмено и додека истиот не ја потпише. Обвинетиот не може да се откаже од правото на бранител доколку одбраната е задолжителна. Во законот се предвидува дека доколку обвинетиот нема свој адвокат или не може да стапи во контакт со него, на обвинетиот ќе му се достави листата на дежурните адвокати изготвена од Адвокатската комора на Република Македонија. Доколку обвинетиот прво не сакал бранител, но подоцна изрази желба да земе бранител, испитувањето ќе се прекине и повторно ќе продолжи кога обвинетиот ќе добие бранител, со кого може да се советува.

⁹ Ibid. стр.29.

2.4. Испитување на сведоци

Во правната теорија преовладува ставот дека сведок е трето лице, различно од странките и од судот, кое на судот врз основа на своите непосредни сетилни забележувања му дава известувања, односно искази за фактите кои се предмет на докажување. Во суштина, се работи за факти од минатото, односно за дејствија кои се случиле во минатото, а кои се од интерес за разјаснување на самиот кривично-правен настан. Воедно, сведокот при сведочењето се ограничува само на тоа да го каже своето сетилно забележување на фактите, без притоа да го каже и своето мислење за истите.

Сведок е секое физичко лице кое е повикано во казнена или управна постапка од страна на надлежниот орган и е должно да се јави на поканата и да ги искаже своите сетилни сознанија за сите факти што се предмет на докажувањето и што се важни за казненото дело и за извршителот.¹⁰

Со новиот ЗКП се предвидува дека судската одлука ќе се заснова само врз докази изведени на главниот претрес, така што исказите на испитаните сведоци обезбедени во текот на претходната постапка може да служат само за предочување во текот на главниот претрес, доколку овие лица не дадат исказ или ги изменат своите искази. Исклучок од ова е предвиден само за доказите обезбедени на доказно рочиште, каде ќе бидат сослушани во својство на сведоци оние лица кои нема да може да бидат сослушани во текот на главниот претрес. Од изнесеното е јасно дека доказната вредност на исказите на сведоците сослушани во претходната постапка не е иста со доказната вредност на исказите дадени на главен претрес или на доказно рочиште. Идејата зад ова е јасна, одбраната мора да има адекватна прилика доказите против обвинетиот да ги оспорува во контрадикторна расправа пред суд. Друга е судбината на исказите односно признанието на осомничениот, кои може да се користат секогаш кога се дадени доброволно, со почитување на правата на обвинетиот (правото на бранител, правото на молчење и сл.).¹¹

2.5. Определување вештачење

Одредбите од Законот за кривичната постапка говорат дека во случаите кога за утврдување или оценка за некој важен факт во кривичната постапка е нужно стручно

¹⁰ Будаковски С. (2012). Казнено-процесно право (авторизирани предавања), Скопје, стр. 6.

¹¹ Бужаровска Г., Ре Д. и Карнарас М. Г. (2010). Истражни дејствија: прирачник за практичари. Скопје: OSCE, стр.27.

знаење и искуство, ќе се определи вештачење од страна на компетентно лице кое располага со такви стручни знаења и за тоа ќе даде наод и (или) мислење. Со тоа е дадена можност вештачењето да стане еден значаен елемент од целокупниот систем на доказни средства, така што експертизата зазема рамноправно место меѓу останатите докази кои во постапката се оценуваат според принципот на слободно судиско уверување.¹²

Поимот вештачење, освен дејствијата на вештакот, ја опфаќа и активноста на службениот орган која се манифестира со одредување на предметот на вештачењето и преземањето на други активности во врска со вештачењето одредени согласно со закон.

Процесното дејствие во кое преку прегледот на предметите вештаците ги забележуваат фактите и врз основа на стручната подготовка или знаењето го даваат своето мислење, се вика вештачење (*peritia*).¹³

За да може вештакот успешно да дејствува треба потполно да биде информиран за целокупниот докажен материјал. Тој е соработник во постапката кој се служи во својата работа со научни методи и е во состојба да понуди правилна експертиза само ако ги познава околностите во нивната поврзаност.¹⁴

Вештачењето се состои од два дела: наод (*visum repertum*) и мислење (*parere*). Наодот е непосредно сетилно забележување на факти, односно на сето она што е најдено и констатирано врз предметот на вештачењето од страна на вештакот. Мислењето на вештакот пак, е заклучокот за наодот донесен врз основа на правилата на одредена научна дисциплина.¹⁵

Вештачењето се определува кога за утврдување или оценка на некој важен факт треба да се прибави наод и мислење од лице што располага со потребното стручно знаење. Вештачењето по правило го вршат вештаци запишани во регистарот на вештаци. Вештачењето се определува со писмена наредба. Во текот на претходната постапка наредбата ја донесува јавниот обвинител, а на главната расправа судот. Принципот на „еднаквост на оружјето“, во случајов кај одбраната се компезира со можноста таа да користи сопствени експерти како технички советници.¹⁶

Во контрадикторна постапка мора да се овозможи одбраната да презентира алтернативен аргумент во однос на технички или стручен доказ, без оглед на тоа дали

¹² Агелески М. (2002). Криминалистичка тактика II. Скопје: Грал, стр.104-105.

¹³ Марина П. (1979). Кривична постапка на СФРЈ, Скопје: Култура, стр.247.

¹⁴ Vodinelić V. (1978). Kriminalistika (četvrto izdanje). Beograd: Savremena administracija, str.206.

¹⁵ Сулејманов З. и Сулејманов Д. (2012). Кривично процесно право (трето изменето и дополнето непечатено издание). Скопје, стр.267.

¹⁶ Бужаровска Г., Ре Д. и Карнасас М. Г. (2010). Истражни дејствија: прирачник за практичари. Скопје: OSCE, стр.30.

со ова дејствие ќе ги негира наводните факти или пак ќе понуди друга верзија на настаните. Одбраната може да поднесе алтернативно експертно мислење во форма на вештачење изготвено од вештак ангажиран од страна на одбраната како технички советник. Судот не смее да го прогласи таквиот доказ за противзаконит, ниту смее да спречи негово изведување како доказ, раководејќи се од фактот што на неговото изготвување не претходела писмена наредба од органот што ја води постапката.¹⁷

2.6. Увид и реконструкција

Увидот претставува истражно дејствие со чија помош непосредно се забележуваат, се утврдуваат и се разјаснуваат поедини околности и факти кои се од значење за успешно водење на кривичната постапка.

ЗКП, предвидува дека увидот го презема јавниот обвинител, а по негово овластување и правосудната полиција кога за утврдување или разјаснување на некаков важен факт во кривичната постапка е потребно непосредно забележување. Осомничениот, бранителот и оштетениот можат да присуствуваат при увидот, меѓутоа нивното отсуство не го одлага преземањето на увидот.

Гледано од кривично-процесен аспект, увидот претставува еден од најважните и најефикасни доказни средства за утврдување на вистината во самата кривична постапка. Ова процесно доказно дејствие, надлежниот орган на кривичната постапка го презема секогаш *ex officio* (по службена должност) кога за утврдување на фактите е потребно непосредно забележување.

Основната цел на увидот, како процесно доказно дејствие, е утврдување и разјаснување на факти кои се важни за добивање на јасна претстава за околностите под кои се одиграл кривично-правниот настан кој е предмет на интерес.

Без помошта на истражното дејствие увид не би можеле да дознаеме за фактите на кривично-правниот настан и следствено на тоа, не би можеле да ги извлечеме потребните заклучоци за негово расветлување.

Заради проверување на прибавените докази или заради утврдување на фактите кои се од значење за разјаснување на работите, органот што ја води постапката може да одреди да се изврши реконструкција на настанот. Таа се врши на начин што ќе се „повторат“ дејствијата или ситуациите во условите под кои, според прибавените докази,

¹⁷ Лажетик-Бужаровска Г., Нанев Л. и Кошевалиска О. (2015). Вештачењето и „еднаквоста на оружјата“ во Македонска ревија за казнено право и криминологија, год.22, бр.1, Скопје: Здружение за кривично право и криминологија на Македонија, стр.10.

се одиграл настанот. Ако во исказите на одделни сведоци или осомничени лица, односно обвинети лица, дејствијата или ситуациите се различно прикажани, реконструкцијата на настанот, по правило, посебно ќе се изврши со секој од нив. Реконструкцијата не смее да се врши на начин со кој се навредува јавниот ред и морал или се доведува во опасност животот или здравјето на луѓето. При реконструкцијата, по потреба, можат повторно да се изведат одделни докази.

Реконструкцијата како истражно дејствие може да има различни цели. Така, на пример, една од целите на реконструкцијата би била да ги надополни евентуалните пропусти направени во текот на вршењето на увидот или, пак, да ги отстрани евентуалните противречности појавени поради нестручно или поради погрешно изведениот увид. Воедно, цел на реконструкцијата би можело да биде утврдување на начинот на извршувањето на кривичното дело, кога тоа не можело да се постигне само со објективното истражување на лице место за време на увидот. Понатаму, со помош на реконструкцијата би можела да се потврди одбраната на обвинетото лице или, пак, да се провери точноста на неговото признание, како и да се провери точноста на исказот на сведокот во однос на околностите кои се поврзани со местото на сторување на предметното кривично дело.

Пред да се пристапи кон спроведување на реконструкцијата како истражно дејствие, мора да се извршат одредени подготвителни дејствија, а кои се однесуваат на подетално запознавање со расположливите материјали, односно: записникот за увид, скиците, фотографиите, исказите на сведокот/сведоците, исказите на обвинетиот/обвинетите, определување на фактите и околностите кои треба да се проверат и да се утврдат со помош на реконструкцијата, одредување на местото и времето на изведување на реконструкцијата, одредување на условите во кои реконструкцијата мора да се спроведе, како и да се одреди методот кој ќе се користи за нејзино спроведување, а сè со цел обезбедување на непречен тек на реконструкцијата.

2.7. Посебни истражни мерки

Како една од позначајните теми на интерес во текот на истрагата, се наметнува и анализата на примената на посебните истражни мерки. Причината за овој зголемен интерес се лоцира во самата природа на посебните истражни мерки, кои претставуваат своевидна новина во македонскиот систем на казнена правда, воведени во 2002-та година, како и во фактот дека преку овие мерки често се добиваат важни докази, но тие се добиени со сериозен упад и ограничување на основните човекови слободи и права на

обвинетиот и на други лица. Од друга страна, примената на овие мерки истовремено претставува и дополнително оптоварување на буџетот на органите на прогонот, бидејќи се работи за софистицирани и финансиски скапи мерки. Имајќи го предвид овој факт, односно природата на овие мерки како средство со кое во голема мерка се нарушуваат или ограничуваат, пред сè, правата со коишто се заштитува личниот интегритет и тајноста како на личните комуникации, така и на тајноста и интегритетот на домот на лицето против кое овие мерки се применуваат, при нивната употреба во ЗКП е предвидена посебна постапка и зголемена контрола врз органите што ги спроведуваат.¹⁸

Посебните истражни мерки можат да се преземат кога е веројатно дека со нив ќе се обезбедат податоци и докази кои се неопходни за успешно водење на самата кривичната постапка, а кои податоци и докази на друг начин не можат да се соберат.

Во ЗКП (член 252) таксативно се наброени посебните истражни мерки кои можат да се преземат заради остварување на целта, односно обезбедување на податоци и докази кои се неопходни за успешно водење на кривичната постапка, а кои на друг начин не можат да се соберат. ПИМ кои ги познава македонскиот ЗКП се:

1. следење и снимање на телефонските и другите електронски комуникации во постапка утврдена со посебен закон;
2. следење и снимање во дом, затворен или заграден простор што му припаѓа на тој дом или деловен простор означен како приватен или во возило и влез во тие простории заради создавање на услови за следење на комуникации;
3. тајно следење и снимање на лица и предмети со технички средства надвор од домот или деловен простор означен како приватен;
4. таен увид и пребарување во компјутерски систем;
5. автоматско, или на друг начин, пребарување и споредување на личните податоци;
6. увид во остварени телефонски и други електронски комуникации;
7. симулиран откуп на предмети;
8. симулирано давање и примање поткуп;
9. контролирана испорака и превоз на лица и предмети;
10. користење на лица со прикриен идентитет за следење и собирање на информации или податоци;

¹⁸ Калајџиев Г., Мисоски Б., Груевска Дракулевски А. и Илиќ Д. (2013). Судска ефикасност во справувањето со организираниот криминал и корупцијата: извештај од проектот „Следење на предмети од областа на организираниот криминал и корупцијата“ во Република Македонија. Скопје: Коалиција на здруженија на граѓани "Сите за правично судење", стр.12.

11. отворање симулирана банкарска сметка и
12. симулирано регистрирање на правни лица или користење на постојни правни лица за собирање на податоци.

Кривични дела за кои може да се определи примена на посебни истражни мерки, согласно член 253 од ЗКП, е кога постојат основи на сомневање и тоа за кривични дела за кои е пропишана казна затвор од најмалку 4 (четири) години, а се подготвуваат, во тек е извршување или се извршени од страна на организирана група, банда или друго злостоничко здружение, како и за кривичните дела: убиство, грабнување, посредување во проституција, прикажување на порнографски материјал на малолетник, производство и дистрибуција на детска порнографија, неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори и други членови од КЗ.

Мерките од членот 252 став (1) точки 1, 2, 3, 4 и 5, по образложено барање на јавниот обвинител ги определува судијата на претходната постапка со писмена наредба, додека, пак, мерките од членот 252 став (1) точки 6, 7, 8, 9, 10, 11 и 12, ги определува јавниот обвинител со писмена наредба.

Податоците, известувањата, документите и предметите прибавени со примена на посебните истражни мерки, под услови и на начин утврдени со овој закон, може да се користат како доказ во кривичната постапка.¹⁹

ЗАКЛУЧОК

Можам да заклучам дека од суштинско значење за успешен исход на кривичната постапка е почитувањето на правните норми, пред сè, утврдени во Уставот на Република Македонија, како и во Законот за кривична постапка. Ова значи дека е неопходно да се почитуваат човековите права на секое осомничено, односно обвинето лице за време на траењето на сите фази на кривичната постапка.

Самиот Устав предвидува дека физичкиот и моралниот интегритет на човекот е неприкосновен. Во исто време, секоја форма на тортура, нечовечко или понижувачко постапување и казнување е забранета. Според највисокиот правен акт во нашата земја, на никој не може да му биде ограничена слободата, освен со судска одлука и во случаи и во постапка утврдена со закон. Исто така, треба да се почитува основното правило дека

¹⁹ Бужаровска Г., Ре Д. и Карнасас М. Г. (2010). Истражни дејствија: прирачник за практичари. Скопје: OSCE, стр.32.

лицето обвинето за кривично дело треба да се смета за невино, сè додека неговата вина не се утврди со правосилна судска одлука.

При преземањето на истражните дејствија, органите - учесници во кривичната постапка мораат да ги имаат предвид, пред сè, одредбите од Уставот и да ги почитуваат како нешто најсвето. По никоја цена не смее да се дозволи кршење на Уставот на државата, како и кршење на позитивните законски прописи, како и повреда на основните човекови слободи и права, бидејќи ништо не може да го оправда таквото поведење.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

1. Бужаровска Гордана, Ре Дејвид и Карнакас Мајкл Г. (2010). Истражни дејствија: прирачник за практичари. Скопје: OSCE;
2. Тромбева Мери, Јанкуловска Павлина и Денковска Маја. (2013). Истражна постапка – прирачник. Скопје: OSCE, Академија за судии и јавни обвинители;
3. Лажетиќ-Бужаровска Гордана, Нанев Лазар и Кошевалиска Олга (2015). Вештачењето и „еднаквоста на оружјата“ во „Македонска ревија за казнено право и криминологија“, год.22, бр.1, Скопје: Здружение за кривично право и криминологија на Македонија;
4. Калајџиев Гордан, Мисоски Бобан, Груевска Дракулевски Александра и Илиќ Дивна. (2013). Судска ефикасност во справувањето со организираниот криминал и корупцијата: извештај од проектот „Следење на предмети од областа на организираниот криминал и корупцијата“ во Република Македонија. Скопје: Коалиција на здруженија на граѓани "Сите за правично судење";
5. Буцакоски Стефан. (2012). Казнено-процесно право (авторизирани предавања). Скопје;
6. Агелески Методија. (2002). Криминалистичка тактика II. Скопје: Грал;
7. Марина Панта. (1979). Кривична постапка на СФРЈ, Скопје: Култура;
8. Vodinelić Vlado. (1978). Kriminalistika (četvrto izdanje). Beograd: Savremena administracija;
9. Сулејманов Зоран и Сулејманов Дејан. (2012). Кривично процесно право (трето изменето и дополнето непечатено издание). Скопје;
10. Закон за кривичната постапка (Службен весник на Република Македонија бр.150/10).

Ilija Jovanov, MA²⁰

**LEGAL CONSISTENCY DURING THE UNDERTAKING INVESTIGATIVE
ACTION AS A PREREQUISITE FOR SUCCESSFUL CONDUCTING OF THE
CRIMINAL PROCEDURE**

1.04 Professional Article

UDK: 347.96:077]:343.132(497.7)

Summary

During the conduct of the investigation, but also during the entire criminal procedure, the public prosecutor is obliged to objectively and legally investigate the criminal-legal event. According to the Criminal Procedure Code, the public prosecutor is a party to the criminal procedure, and in doing so it tends to confirm the thesis behind which he stood by the decision to initiate an investigation against the suspect, i.e. he is trying to prove that the suspect actually committed the crime he was charged with. In this regard, the Criminal Procedure Code stipulates from the beginning of the performance of its duty that the defense counsel can take certain actions in order to find and collect evidence in a favor of the defense.

Keywords: investigation, investigative actions, criminal proceeding, the public prosecutor.

²⁰ The author is a Master of Laws (LLM) and Master of Security Science. E-mail: ilija_jovanov@yahoo.com